

Ders : 222**Konu : Peygamberimiz'in Ahlâkı - III****PEYGAMBERİMİZ'İN AHLÂKI - III****f. Resûlullah (s.a.v.)'in Hayvanlara Merhameti:**

İslâm'ın merhamet ve şefkat anlayışı sadece insanlarla ilgili değil, bütün canlılara şâmindir. Büyük bir şefkat, sevgi ve merhamet besleyen Hz. Peygamber (s.a.v), bu konuda bize en güzel örnekleri sunmuştur. Hayvanlara taşıyamayacağı yükler yüklememelerini, onlara eziyet etmemelerini, yüzlerine vurmamalarını,¹ onları boğazlarken, eziyet çektirmeden, en güzel bir şekilde kesmelerini,² hayvanlara iyi bakılıp beslenmesini,³ zevk için dövüştürülmemesini,⁴ nişan atılan hedefler yerine konulmamasını,⁵ zevk için öldürülmemesini⁶ emir ve tavsiye etmiştir.

Bir defa Hz. Âişe validemiz huysuz bir deveye binmiş, onu oraya buraya sürüklemeye başlamıştı. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v) Hz. Âişe'ye hitaben:

“Yumuşaklıkla muamele etmekten ayrılma. Çünkü yumuşaklık herhangi bir şeyde bulunursa onu muhakkak güzelleştirir. Herhangi bir şeyden de yumuşaklık alınırsa onu kötüleştirir.”⁷ buyurarak hayvana bile yumuşaklıkla muamele etmesini emretmiştir.

Resûlullah Efendimiz (s.a.v.) hayvanlar hakkında şu uyarıda bulunmuştur:

“Hayvanlarınızın sırtını oturak gibi kullanmayın. Allah onları tek başınıza güçlkle gidebileceğiniz yerlere sizi götürmeleri için sizin hizmetinize verdi. Onları bu maksadın dışında kullanmayın.”⁸

Yüce dinimiz İslam, kâinatta her şeyin bir denge ile yaratıldığını bildirir. Kâinattaki tüm varlıklarda görülen denge, Allah'ın varlığının birer işareti ve belgesidir. Kâinattaki ekolojik dengeyi sağlayan en önemli unsurlarından birisi de hayvanlardır. Kur'ân-ı Kerîm hayvanları, “ümme” olarak isimlendirmektedir.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُمْ

“Yeryüzünde yürüyen hayvanlar ve (gökyüzünde) iki kanadıyla uçan kuşlardan ne varsa, hepsi ancak sizin gibi ümmettir...”⁹ buyrulmaktadır.

1 Ebû Davud, Cihâd, 58

2 Nesâî, Dahâyâ, 27

3 Ebû Davud, İsti'zân, 39.

4 Ebû Davud, Cihâd, 56; Tirmizî, Cihâd, 30.

5 Müslim, Sayd, 12.

6 Nesâî, Dahâyâ, 42

7 Ebû Davud, Edeb, 10

8 Ebû Davud, Cihâd, 55

9 En'âm 6/38

Allah'ın yarattığı her şey güzeldir ve O'nun engin sevgisiyle yaratılmıştır.

Bu gerçek Kur'ân-ı Kerîm'de şu şekilde ifadesini bulmuştur:

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ

“O ki yarattığı her şeyi güzel yaratmıştır.”¹⁰

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ*

“Hayvanları da O yarattı. Onlarda sizin için ısıtıcı (şeyler) ve birçok faydalar vardır. Onlardan bir kısmını da yersiniz.”¹¹

Canlı cansız yaratılmışların tamamı, kendi lisani halleriyle Allah'ı tesbih etmektedir. Cuma suresinin birinci ayetinde şöyle denilmektedir:

“Yedi gök, yer ve bunlarda bulunan her şey (herkes) O'nu tesbih eder. Göklerde ve yerde olanların hepsi, mülkün sahibi, eksiklikten münezze, Aziz ve Hakim olan Allah'ı tesbih eder.”¹²

Yaratılmışların en şerefli ve en üstünü olan insandan beklenen de, Allah'ı tesbih eden her varlığa şefkat ve merhametle muamele etmektir. Resulullah (asv) sadece insanlara değil, bütün canlılara karşı merhametli olunmasını istemiştir. Bir hadis-i şerifte şöyle buyruluyor:

الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَانُ. اِرْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمْكُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ

“Merhametli olanlara Rahman olan Allah merhamet eder. Yerde olanlara da merhametli olun ki, gökte olanlar da size merhamet etsin...”¹³

Hayvanlara iyi davranmanın, cennete girmeye sebep olacağını bildiren Peygamberimiz (s.a.v.) sahabilere şu olayı nakleder:

“Yolda gitmekte olan birisinin susuzluğu artar. Hemen bir kuyuya inip suyundan içer. Kuyudan çıkınca susuzluktan dilini çıkarıp soluyan ve rutubetli toprak yalayan bir köpekle karşılaşır. Adam kendi kendine: “Bu hayvan da benim gibi susamış.” deyip kuyuya tekrar iner. Ayakkabısına su doldurur ve ağızla tutarak yukarıya çıkar, köpeği sular. İşte Allah bu kulunu övmüş ve günahlarını bağışlamıştır.” Bunun üzerine sahabiler: “Hayvanları sulamakla bize de sevap var mıdır?” diye sordular. Resûlullah (s.a.v.): “Yaşamakta olan her canlıyı sulamakta sevap vardır.”¹⁴ buyurmuştur.

Hayvanlara kötü davranmanın muhasebeye ve sorgulanmaya sebep olduğunu bildiren Hz. Peygamber (s.a.v.):

10 Secde, 32/7

11 Nahl, 16/5

12 Cuma, 62 /1

13 Tirmizî, Birr 16

14 Sahîh-i Buhârî ve Tecrîd-i Sarîh Tercemesi, C.7, sh.223

مَا مِنْ إِنْسَانٍ يَقْتُلُ عُصْفُورًا فَمَا فَوْقَهَا بِغَيْرِ حَقٍّ سَأَلَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا

“Haksız yere bir serçeyi veya daha küçük bir hayvanı öldüren insana Allah mutlaka onun hesâbını soracaktır.”¹⁵ buyurmuş, kuşların yuvalarının bozulmamasını, yumurta ve yavrularının alınmamasını¹⁶ emretmiştir.

Onun fedakârlık ahlakının başka bir yönünü de mahlûkata olan hizmet anlayışında görmek mümkündür. Nitekim Efendimiz (s.a.v.) şu müjdeyi vermiştir:

فِي كُلِّ كَبِدٍ رَطْبَةٌ أَجْرٌ

“Hayat sahibi (yaş ciğer sahibi) her canlıya yapılan iyilikten dolayı ecir vardır.”¹⁷

“Hikmetin başıdır Allah korkusu...”

Allah korkusundan vicdan burgusu...”¹⁸

N. Fâzıl Kısakürek

4. AFFEDİCİLİĞİ:

Kur’ân-ı Kerîm’de, Efendimize affedici olması öğütlenmiştir:

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ

“Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir.”¹⁹

Efendimiz (s.a.v.), Kur’ân’ın emrine uygun olarak hep affedici olmuştu. Bir defasında koşup arkasından yetişen ve Necran kumaşından yapılmış sert yakalı hırkasını çekerek boynunda iz bıraktıran bir bedevîye karşı affedici olmuş, nazik davranmıştı. Bedevî O’na, “Ey Muhammed! Yanındaki Allah’ın malından bana da verilmesini söyle!” diyerek kabalık ve görgüsüzlük yapınca, Efendimiz aleyhisselâm adama dönüp gülümsemiş; sonra da istediği malın kendisine verilmesini emrederek affedici ve nazik karakterini göstermişti. Efendimiz aleyhisselâm öyle affediciydi ki, Mekke’yi fethettiğinde, bir zamanlar kendisine ve ashabına işkence yapıp Müslümanları öldürenleri; hatta amcasının karnını yarıp ciğerini dişleyenleri bile affetmişti.²⁰

Ben-i Hanife reislerinden Sümame, Resûlullah (s.a.v.)’ın hicretinden önce Mekke’ye gelmişti. Resûlullah (s.a.v.) onunla karşılaşınca onu İslâm’a davet etti. Sümame, sert bir şekilde:

“Eğer bunu bir daha tekrarlarsan seni öldürürüm.” diye cevap verdi. İslâm’a karşı bu düşmanca tavır devam eden Sümame’yi Medine’ye hicretten sonra, Resûlullah (s.a.v.)’in çıkardığı bir müfreze onu yakalayıp Medine’ye getirmişti. Resûlullah (s.a.v.), Sümame’nin Mescid-i Nebî’de bir direğe bağlanmasını ve kendisine iyi muamelede bulunmalarını ashabına emretti. Namaza giriş ve çıkışlarda

15 Nesâî, Sayd 34

16 Buhârî, Edebü’l-Müfred, 139

17 Müslim, Selâm 153

18 Esselâm, N. Fazıl Kısakürek, sh.116

19 A’raf Sûresi 7/199

20a.g.e. M. Âsım Köksal, C.8, sh.269; Resûlullah’ın İslâm’a Davet Metodu, Prof. Dr. Ahmet Önkıl, sh.374-375

da bizzat kendisi Sümame ile ilgileniyor ve onu İslam'a davet ediyordu. Fakat Sümame, müslüman olmayı kabul etmiyordu. Üç gün sonra Resûlullah (s.a.v.) onu affederek serbest bırakmıştı. Sümame, buna hayret etmiş ve çok duygulanmıştı. Medine çıkışında rastladığı ilk pınardan abdest alarak tekrar geri döndü. Resûlullah (s.a.v.)'in huzuruna gelerek Kelime-i Şehâdet getirdikten sonra şöyle dedi:

-“Şimdiye kadar sen, benim nazarımda dünyanın en nefret edilecek adamı idin. Şimdi ise ben, her şeyden çok sana hayranım. Bu zamana kadar İslam'dan tiksindiğim kadar hiçbir şeyden tiksini memiştim. Fakat şimdi İslam'ın kurbanı olayım.”

Resûlullah (s.a.v.)'den gördüğü af, Sümame'yi öyle etkilemişti ki, memleketine dönüşünde umre için Mekke'ye uğramış ve müslüman olduğunu açıkça ilan etmişti. Hatta, Hz. Peygamber (s.a.v.) den izin almadıkları müddetçe Mekkelilere bir avuç buğday bile olsa göndermeyeceğini belirtmişti.²¹

Hz. Peygamber (s.a.v.), Uhud savaşı esnasında düşmanın ani hücumu karşısında dişi kırılıp yüzüne miğferinin bir parçası saplandığı ve yüzünden dökülen kan yere düşeceği esnada, hemen ellerini kaldırarak “Allah'ım kavmime hidayet et, çünkü onlar (beni) bilmiyorlar” duasıyla can düşmanı olan kâfirlerin başına gelmesi muhtemel bir belayı önlemeye çalışmıştı.²²

Alınacak Dersler:

1. Allah, hayvanları insanların faydalanması için yaratmıştır.
2. Her canlının yaşama hakkı ve korunma hukuku olduğu gibi, hayvanların da yaşama ve korunma hukuku vardır.
3. İslam, hayvanlara merhametle muamele edilmesini emreder.
4. Müslüman, af yolunu tercih etmeli, kusur ve hatalarından dolayı insanlarla ilgiyi kesmemeli, kendi kusur ve hatalarından dolayı da Allah'tan af ve mağfiret dilemelidir.

Göz kaptırdığım renkten, kulak verdiğim sestem,

Affet Senden habersiz aldığım her nefesten...²³

Necip Fâzıl Kısakürek

Not: Bu hafta;

1. Nahl suresinin 5. ayetinin tefsirini okuyalım.
2. Bu dersi çocuklarımızla da işleyelim.

²¹ Buhârî, Meğazî 70, Müslim, Cihad 59

²² Buhârî, Enbiya 54; Müslim, Cihad 105

²³ Çile, N. Fâzıl Kısakürek, sh.59, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 1991